

sygn. akt I ACz 628/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kościółek

Sędziowie: SSA Piotr Rusin (spr.)

SSA Józef Wąsik

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2013 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa K. W.

przeciwko D. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki K. W. na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział I Cywilny z dnia 10 grudnia 2012 r., sygn. akt I C 1151/12

postanawia:

1. **oddalić zażalenie,**
2. **pozostawić rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego Sądowi I instancji.**

sygn. akt I ACz 628/13

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 18 kwietnia 2013 r.

Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2012 r., sygn. akt I C 1151/12, Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział I Cywilny, stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę z powództwa K. W. przeciwko D.Sp. z o.o. w W. Sądowi Okręgowemu w Warszawie.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że w odpowiedzi na pozew strona powodowa podniosła zarzut niewłaściwości miejscowej sądu, wskazując iż powódka wywodzi swoje roszczenie z umowy depozytu nieprawidłowego, w związku z czym miejscem spełnienia świadczenia polegającego na zwrocie depozytu jest miejsce jego przechowywania. Miejscem tym, w ocenie strony pozwanej, jest jej siedziba względnie siedziba banku prowadzącego rachunek bankowy dla strony pozwanej. Obydwa te miejsca znajdują się w W.. Zdaniem Sądu Okręgowego, podniesiony zarzut niewłaściwości miejscowej sądu należy uznać za uzasadniony. Wynika to z faktu, że stanowiąca podstawę roszczenia umowy z dnia 29 listopada 2000 r. jest umową depozytu nieprawidłowego, w ramach której przechowawca zobowiązuje się do zachowania powierzonych mu środków pieniężnych w stanie niepogorszonym. Oznacza to, że również w przypadku umowy depozytu nieprawidłowego, której przedmiotem są pieniądze, zasadnicze świadczenie przechowawcy ma charakter niepieniężny i jako takie winno być wykonane, w braku odmiennej umowy, w miejscu, gdzie w chwili powstania zobowiązania dłużnik miał zamieszkanie lub siedzibę (art. 454 §1 k.c.). W rozpatrywanej sprawie miejscem tym jest siedziba pozwanej spółki. Na siedzibę pozwanej jako na

miejsce, gdzie depozyt miał być przechowywany wskazują ponadto okoliczności sprawy. Skoro bowiem strony inaczej nie postanowiły, należy przyjąć, zdaniem Sądu Okręgowego, że pozwana zobowiązała się przechować depozyt u siebie, a więc w swojej siedziby lub na swoim rachunku bankowym. Przyjmując, iż miejscem przechowywania depozytu miała być siedziba pozwanej lub jej rachunek bankowy, Sąd Okręgowy odwołał się do regulacji art. 844 §3 k.c. w zw. z art. 845 k.c., wedle której zwrot depozytu winien nastąpić w miejscu, gdzie depozyt miał być przechowywany. Oznacza to, że miejsce zwrotu depozytu w wypadku umowy depozytu nieprawidłowego nie może być ustalana na podstawie art. 454 §1 k.c., albowiem istnieje szczególna regulacja wiążąca miejsce spełnienia tego świadczenia z miejscem przechowywania depozytu, a więc świadczeniem o charakterze niepieniężnym. W ocenie Sądu Okręgowego, skoro miejscem przechowywania depozytu w ramach umowy z dnia 29 listopada 2000 r. miała być siedziba pozwanej lub siedziba banku prowadzącego rachunek bankowy pozwanej, a oba te miejsca znajdują się w W., to nie można przyjąć, aby obowiązek zwrotu depozytu, a więc obowiązek o charakterze pieniężnym, miał zostać wykonany w miejscu zamieszkania wierzyciela, czyli powódki, w chwili spełnienia świadczenia, a więc w K..

Powyższe postanowienie zostało w całości zaskarżone zażaleniem przez powódkę K. W., która podniosła zarzuty: 1) sprzecznego z zebraniem materiałem dowodowym przyjęcia, że powódka nie wykazała w pozwie podstawy właściwości Sądu Okręgowego w Krakowie, a także błędnego przyjęcia, że z okoliczności sprawy wynika, iż środki pieniężne będące przedmiotem depozytu miały być przechowywane w siedzibie strony pozwanej i 2) naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 454 §1 zd. 2 k.c. przez jego bezzasadne niezastosowanie i art. 844 §3 k.c. w zw. z art. 845 k.c. przez jego zastosowanie w sytuacji, gdy świadczenie przechowawcy w przypadku depozytu nieprawidłowego, polegające na zwrocie środków pieniężnych w określonej wysokości ma charakter świadczenia pieniężnego, a nie niepieniężnego, jak błędnie przyjął Sąd Okręgowy, co wynika z odpowiedniego zastosowania do tego stosunku prawnego przepisów o pożyczce a nie depozycie zwykłym („prawidłowym”).

W uzasadnieniu zażalenia powódka podniosła, że przyjęta przez Sąd I instancji interpretacja art. 845 k.c. jest błędna, albowiem do umowy depozytu nieprawidłowego stosuje się odpowiednio przepisy o pożyczce, a tylko w pewnym zakresie przepisy o przechowaniu. Taka regulacja oznacza w szczególności, że podstawowym obowiązkiem przechowawcy w ramach depozytu nieprawidłowego jest zwrot takiej samej ilości środków pieniężnych, a nie zachowanie tych środków, jak twierdzi Sąd I instancji. Nie ulega tym samym wątpliwości, że w przypadku depozytu nieprawidłowego świadczenie przechowawcy ma charakter pieniężny. Zdaniem powódki, błędne jest również stanowisko, wedle którego z okoliczności sprawy wynika, iż środki pieniężne będące przedmiotem depozytu miały być przechowywane w siedzibie pozwanej spółki. Wniosek taki nie wynika bowiem ani z treści umowy z dnia 29 listopada 2000 r., ani z żadnego późniejszego porozumienia stron. Brak jest również przepisu prawa, który stanowiłby, że w braku odmiennej umowy stron miejscem przechowywania depozytu jest miejsce zamieszkania (siedziby) dłużnika. Skoro zatem strony w zawartej umowie nie określiły miejsca przechowywania depozytu, to art. 845 k.c. w zw. z art. 844 §3 k.c. nie może znaleźć w niniejszej sprawie zastosowania. Nie ulega tym samym wątpliwości, że miejsce spełnienia świadczenia polegającego na zwrocie zdeponowanych środków pieniężnych winno być ustalone na podstawie art. 454 §1 zd. 2 k.c., którego zastosowanie prowadzi do wniosku, iż miejscem spełnienia tego świadczenia jest miejsce zamieszkania wierzycielki, czyli powódki.

W oparciu o przedstawioną argumentację powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

W odpowiedzi na zażalenie strona pozwana wniosła o jego oddalenie w całości i zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pisma pozwana wskazała, że skoro powódka miała przekazać pozwanej kwotę 280 000 zł przelewem na rachunek bankowy pozwanej prowadzony przez Bank (...) S.A. VII Oddział w W., a kwotę 120 000 zł w gotówce, to logicznym jest wniosek, iż przekazane środki winny być przechowywane w kasie spółki w jej siedzibie albo na jej rachunku bankowym. Pozwana podkreśliła również, iż z art. 845 k.c. wskazuje jednoznacznie, iż w zakresie czasu i miejsca zwrotu w przypadku umowy depozytu nieprawidłowego należy stosować przepisy o przechowaniu, a więc art. 844 §3 k.c., który z kolei wyraźnie wskazuje, iż zwrot winien nastąpić w miejscu przechowywania. W niniejszej sprawie miejscem tym jest zaś W., a nie K..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stanowisko powódki, wedle którego w ramach umowy depozytu nieprawidłowego świadczenie depozytariusza nie polega na przechowywaniu pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, ale na zwrocie deponentowi tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości, jest niewątpliwie trafne. Z odesłania do przepisów o pożyczce wynika bowiem, że w przypadku depozytu nieprawidłowego depozytariusz nabywa własność przekazywanych mu pieniędzy (rzeczy oznaczonych co do gatunku). Należy jednak zauważyć, czego nie dostrzega powódka, że gdyby chcieć dosłownie rozumieć odesłanie zawarte w art. 845 zd. 2 k.c., wedle którego przy depozycie nieprawidłowym czas i miejsce zwrotu określają przepisy o przechowaniu, to na podstawie tego odesłania ustalenie gdzie wspomniany zwrot ma nastąpić, nigdy nie byłoby możliwe. Art. 844 §3 k.c. stanowi bowiem, że zwrot powinien nastąpić w miejscu, gdzie rzecz miała być przechowywana. W przypadku zaś depozytu nieprawidłowego, jak wyżej wspomniano, nie mamy w ogóle do czynienia ze świadczeniem polegającym na przechowywaniu rzeczy, co oznacza, że ani na podstawie umowy stron, ani w oparciu o inne elementy składające się na treść stosunku prawnego (art. 56 k.c.), nie będzie można ustalić, gdzie rzecz miała być przechowywana. Taki rezultat jest poniekąd oczywisty. Nie można bowiem rozsądnie spodziewać się, aby strony w umowie określały miejsce spełnienia świadczenia, które w tej umowie w ogóle nie zostało przewidziane.

Nadanie odesłaniu zawartemu w art. 845 zd. 2 k.c. rozsądnej treści wymaga przyjęcia swego rodzaju fikcji, wedle której dla potrzeb określenia miejsca zwrotu pieniędzy (rzeczy oznaczonych co do gatunku) w ramach umowy depozytu nieprawidłowego należy umowę tę traktować jak umowę zwykłego przechowania (prawidłowy depozyt), tj. rozważyć, gdzie pieniądze winny być przechowywane przez depozytariusza, gdyby przyjął, iż nie nabył on ich własności. Wskazana fikcja prowadzi nieuchronnie (z racji oczywistego braku odpowiednich regulacji umownych) do ustalenia tego miejsca na podstawie regulacji art. 454 §1 zd. 1 k.c. Ta zaś nakazuje przyjąć, iż świadczenie depozytariusza polegające na przechowywaniu powierzonej mu rzeczy winno być wykonywane w jego miejscu zamieszkania albo siedziby aktualnej na datę powstania zobowiązania. Jak bowiem trafnie zwrócił uwagę Sąd I instancji, świadczenie polegające na przechowywaniu rzeczy ma charakter niepieniężny. Zauważyć przy tym należy, że taki sposób ustalenia miejsca zwrotu pieniędzy w ramach umowy depozytu nieprawidłowego znajduje uzasadnienia w charakterze tej umowy. Depozyt nieprawidłowy stanowi bowiem formę pośrednią między umową pożyczki a umową przechowania, co oznacza, że w przeciwieństwie do umowy pożyczki oddanie środków pieniężnych do dyspozycji depozytariusza jest z ekonomicznego punktu widzenia korzystne nie tylko dla niego samego, ale również dla deponenta, który przekazuje te pieniądze zasadniczo nie po to, aby uzyskać wynagrodzenie za korzystanie z kapitału, ale po to, aby ograniczyć ryzyko utraty tych pieniędzy. Taki rozkład korzyści wynikających z zawarcia umowy depozytu nieprawidłowego czyni uzasadnionym odstępstwo od zasady, wedle której dług pieniężny jest długiem oddawczym, i nałożenie na wierzyciela obowiązku poniesienia kosztów związanych z odbiorem „zdeponowanych” pieniędzy od depozytariusza.

Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że Sąd I instancji prawidłowo przyjął, iż w niniejszej sprawie miejscem spełnienia świadczenia polegającego na zwrocie powódce przekazanej przez nią kwoty pieniężnej jest miejsce siedziby strony pozwanej aktualne w dacie zawarcia umowy depozytu nieprawidłowego. Ponieważ miejscem tym jest W., podniesiony przez stronę pozwaną zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu Okręgowego w Krakowie, trafnie został uznany przez Sąd I instancji za uzasadniony.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 §2 k.p.c.

Wobec faktu, iż niniejsze postanowienie nie kończy postępowania w sprawie, na podstawie art. 108 §1 k.p.c. w zw. z art. 397 §2 k.p.c. pozostawiono Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.